

ПОСЛАННЄ СЪВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО РИМЛЯН.

¹ Павел, слуга Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний на благовістуванне Боже,

² (котре наперед обіцяв [Бог] через пророків своїх у святих писаннях,)

³ про Сина свого (народженого з насіння Давидового по тілу,

⁴ обявленого Сина Божого в силі, по Духу святости, через воскресенне з мертвих), Ісуса Христа, Господа нашого,

⁵ (котрим прийняли ми благодать і апостольство на впокоренне вірі між усіма народами ради імени Його,

⁶ між котрими й ви покликані, Ісус-Христові;)

⁷ Усім вам, що есте в Римі, любленим від Бога, покликаним святим: благодать вам і впокій од Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа.

⁸ Перш усего дякую Богові моему через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша проповідуєть ся по всему світу.

⁹ Сьвідок мені Бог, котрому служу духом моім у благовістуванню Сина Його, що без перестану спомни про вас роблю,

¹⁰ усе в молитвах моїх молячись, щоб колись довелось мені по волі Божій, прийти до вас.

¹¹ Бажаю бо бачити вас, щоб передати вам даруванне духовне для утвердження вашого;

¹² се ж єсть утішитись укупі з вами спільною вірою вашою і моєю.

13 Не хочу ж таїти од вас, браттє, що часто замірив я прийти до вас (та й досі спиняло мене), щоб який овощ мати й між вами, яко ж і між іншими поганамі.

14 Єленьям і чужоземцям, мудрим і нерозумним довжен я.

15 От же, що до мене, готов я й вам, що в Римі, благовістувати.

16 Бо не соромлюсь благовістування Христового, сила бо Божа на спасенне всякому віруючому, Жидовинові перше, а потім і Грекові.

17 Правда бо Божа в йому відкриваєть ся до віри в віру, яко ж написано: Праведний вірою жив буде.

18 Одкриваєть ся бо гнів Божий з неба на всяке нечестє і неправду людей, що держять істину в неправді.

19 Тим, що розумне про Бога, явно в них; Бог бо явив їм.

20 Невидиме бо Його від стздання свїту думаннем про твори робить ся видиме, і вічна Його сила і божество, щоб бути їм без оправдання.

21 Тим, що знаючи Бога, не яко Бога прославляли або дякували, а осуетились думками своїми і оморочилось нерозумне серце їх.

22 Славлячи себе мудрими, потуманїли,

23 і обернули славу нетлїнного Бога на подобину образа тлїнного чоловіка, і птиць і четвероногих і гаду.

24 Тим же й передав їх Бог нечистотї в похотях сердець їх, щоб сквернили тіла свої між самими собою.

25 Вони перемїнили істину Божу на лжу і поклонялись і служили тварі більш Творця, котрий благословен на віки. Амінь.

26 За се передав їх Бог карі безчестя, бо й жінки їх обернули природню подобу на протиприродню;

27 так само й чоловіки, оставивши природне вживання женського полу, розгорілись похоттю своєю один на одного, чоловіки на чоловіках сором роблячи, і заплату, яка подобала заблудові їх, у собі приймаючи.

28 І, яко ж не вподобалось їм мати Бога в розумі, передав їх Бог ледачому уму, робити неподобне, —

29 сповнених усякої неправди, перелюбу, лукавства, зажерливости, злоби, сповнених зависти, убийства, сварні, підступу, лихих звичаїв,

30 осудників, покліпників, богоненавидників, гордунників, хвастунів, пишних, видумщиків лихого, родителям непокірних,

31 нерозумних, ламателів умови, нелюбовних, неблагальних, немилостивих.

32 Котрі, хоч Божий присуд розуміють, що хто таке робить, достоїн смерти, не тільки самі се роблять, та й похваляють роблячих.

2

1 Тим без оправдання еси, всякий чоловіче, що судиш; у чому бо судиш другого, себе осуджуеш; те ж бо саме робиш, судячи (другого).

2 Знаємо ж, що суд Божий по істині на тих, що роблять таке.

3 Чи думаєш же, чоловіче, судячи того, хто таке робить, і роблячи те ж саме, що ти втечеш од суду Божого?

4 Або богацтвом благости Його та вдержливости та довготерпіння погорджуеш? не знаєш, що благость Божа до покаяння тебе веде?

5 По жорстокости ж твоїй і непокаянному серцю збираєш собі гнів на день гніву і відкриття праведного суду Бога,

6 котрий віддасть кожному по ділам його:

7 тим, що терпівливістю в доброму ділі шукають слави, та чести, та нетління — життє вічне;

8 а которі сварливі і противлять ся істині, корять ся ж неправді, (тим) ярость та гнів.

9 Горе й тіснота на всяку душу чоловіка, що робить лихе, Жидовина перше, та й Грека;

10 слава ж, честь і впокій усякому, хто робить добре, Жидовині перше, та й Грекові.

11 Нема бо в Бога вважання на лица.

12 Скільки бо без закону згрішило, (стільки їх) без закону й погине; а скільки в законі згрішило, (стільки їх) законом суд прийме

13 (Не слухателі бо закону праведні перед Богом, а чинителі закону оправдять ся.

14 Коли бо погане, не маючи закону, по природі законне чинять, то вони, закону не маючи, самі собі закон:

15 вони показують діло законне, написане в серцях їх, як свідкує совість їх, і між тим думки їх одна другу осуджують, або оправдують);

16 в день, коли судити ме Бог тайни людські, по благовістю моему, через Ісуса Христа.

17 Ось ти Жидовин звеш ся, і почиваєш на законі, і хвалиш ся Богом,

18 і розумієш волю (Його), і розпізнаєш (що єсть) лучче, навчаючись із закону;

19 і вповаєш на себе, що ти проводир сліпим, світло тим, що в темряві,

20 наставник незмислям, учитель малоліткам, мавши образ розуму і істини в законі.

21 Навчаючи ж иншого, себе не навчаєш? проповідуючи не красти, сам крадеш?

22 говорячи, щоб не робили перелюбу, робиш

перелюб? гидуючи ідолами, крадеш сьвяте?

²³ ти, що хвалиш ся законом, переступом закону Бога зневажаєш?

²⁴ Імя бо Боже через вас хулить ся між поганями, яко ж писано.

²⁵ З обрізання бо є користь, коли чиниш закон; коли ж ти переступник закону, обрізанне твоє сталось необрізаннем.

²⁶ Коли ж необрізаний хоронить установи закону, чи необрізанне його за обрізанне не полічить ся?

²⁷ І осудить необрізанне по природі, котре сповняє закон, тебе, котрий з писаннем і обрізаннем переступник еси закону.

²⁸ Не той бо, хто явно (такий) єсть Жидовин, і не те, що явно по тілу, обрізанне,

²⁹ а котрий потай, (той) Жидовин, і обрізанне (єсть обрізанне) серця в дусі, (а) не в писанню; йому ж похвала не від людей, а від Бога.

3

¹ Чим же переважує Жидовин? або яка користь з обрізання?

² Велика на всякий спосіб: найперше бо, що їм були звірені словеса Божі.

³ Що бо, що не увірували деякі? Хиба невірство їх віру Божу оберне в ніщо?

⁴ Нехай не буде (так). Ні, (нехай буде) Бог правдивий, усякий же чоловік омана, яко ж писано: Щоб оправдив ся Ти в словах Твоїх, і побідив, як судити меш ся.

⁵ Коли ж неправда наша Божу правду викликає, що скажемо? Хиба неправеден Бог, що посилає кару? (яко чоловік глаголю.)

⁶ Нехай не буде (так). Як же бо мав би Бог судити сьвіт?

⁷ Коли бо істина Божа через мою оману ще побагатшала на славу Його, чого ж іще й мені, яко грішникові, осудженим бути?

⁸ А не (так тому бути), як нас хулять, і як говорять деякі, ніби ми кажемо, що нумо робити лихе, щоб прийшло добре? Праведний суд на таких.

⁹ Що ж? ми луччі? Ніяк (не луччі); попереду бо укорили ми й Жидів і Греків, що вони всі під гріхом,

¹⁰ яко ж писано: що нема праведного нікого,

¹¹ нема, хто розумів би, нема, хто шукав би Бога,

¹² всі відхилились, вкупі нікчемні стали; нема, хто робив би добро, нема аж до одного.

¹³ Грїб відчинений горло їх, язиками своїми підводили; отрута гадюча під губами їх;

¹⁴ котрих уста клятьби і гіркости повні;

¹⁵ скорі ноги їх проливати кров;

¹⁶ руїна та злидні на дорогах їх,

¹⁷ а дороги мирної не пізнали.

¹⁸ Нема страху Божого перед очима їх.

¹⁹ Знаємо ж, що скільки закон говорить, тим, що під законом, говорить, щоб усякі уста загородились, і винен був увесь сьвіт Богові;

²⁰ тим що ділами закону не оправдить ся всяке тіло перед Ним; через закон бо познання гріха.

²¹ Тепер же окроме закону правда Божа явилась, сьвідкована від закону й пророків;

²² правда ж Бога через віру Ісус-Христову усїм і на всїх віруючих; нема бо ріжниць:

²³ всі бо згрішили, і лишені слави Божої,

²⁴ оправдають ся (ж) дармо благодаттю Його, викупленнем, що в Христї Ісусї,

²⁵ котрого предложив Бог на вблагальну жертву через віру в кров Його, щоб з'ясувати правду свою одпущеннем прежніх гріхів у довготерпінню Божому,

²⁶ щоб з'ясувати (кажу) правду свою нинішнього часу, щоб був Він праведний і оправдуючий, хто з віри Ісусової.

²⁷ Де ж величання? Виключене. Которим законом? учинків? Ні, а законом віри.

²⁸ Думаємо оце, що чоловік оправдуєть ся вірою, без учинків по закону.

²⁹ Або Жидам Бог тільки, а й не поганам? Так, і поганам;

³⁰ яко ж бо один Бог, що оправдує обрізанне з віри і необрізанне вірою.

³¹ То ми оце руйнуємо закон вірою? Нехай не буде (так). Ні, ми утверджуємо закон.

4

¹ Що ж, скажемо, Авраам, отець наш, знайшов по тілу?

² Коли бо Авраам з учинків оправдив ся, має похвалу, та не перед Богом.

³ Що бо писанне глаголе? Увірував же Авраам Богові, і полічено се йому за праведність.

⁴ Оце ж хто робить, нагорода не полічуєть ся по благодаті, а по довгу.

⁵ Хто ж не робить, а вірує в Оправдуючого нечестивого, віра його полічуєть ся за праведність.

⁶ Яко ж і Давид глаголе про блаженство чоловіка, котрому полічує Бог праведність без учинків:

⁷ Блаженні, кому відпущено беззаконня, і кому прикрито гріхи.

⁸ Блажен чоловік, котрому не полічить Господь гріха.

9 Чи блаженство ж се на обрізаннє, чи й на необрізаннє? глаголемо бо, що полічено Авраамові віру за праведність.

10 Як же полічено йому? чи як він в обрізанню був, чи в необрізанню? Не в обрізанню, а в необрізанню.

11 І знак обрізання прийняв, яко печать праведности (тієї) віри, що в необрізанню, щоб бути йому отцем усіх віруючих через необрізаннє, щоб полічено й тим за праведність,

12 і отцем обрізання не тільки тим, що з обрізання, а й тим, хто ходить по слідам віри, яку (мав) у необрізанню отець наш Авраам.

13 Не по закону бо (було) обітуваннє Авраамові або насінню його, що буде він наслідником сьвіту, а по праведності віри.

14 Коли бо ті, що з закону, наслідники, то зникне віра, й обітуваннє обернеть ся в ніщо.

15 Закон бо робить гнів; де бо нема закону, нема й переступу.

16 Тим з віри, що по благодаті, щоб було певне обітуваннє всьому насінню, не тільки тому, що з закону, та й тому, що з віри Авраама, котрий отець усім нам,

17 (яко ж писано: що отцем многим народам настановив я тебе,) перед Богом, котрий, оживляє мертвих і зове те чого нема, так як те, що є, котрому увірував.

18 Котрий, окрім надії, в надії увірував, що бути йому отцем многим народам, по реченному: Так буде насіннє твоє.

19 І не знемігши вірою, не вважав тіла свого вже омертвілим, будши мало не столітнім, і Сариної утроби замершою.

20 В обітуванні ж Божім не сумнив ся невіруваннєм,

а покріпшав вірою, давши славу Богові,

²¹ і впевнившись, що Обіцявший здоляє й зробити.

²² Тим же й полічено йому за праведність.

²³ Не про того ж одного тільки писано було, що полічено йому,

²⁴ а й про нас, котрим має полічитись, віруючим в Того, хто воскресив Ісуса, Господа нашого, з мертвих,

²⁵ котрий був переданий за погіршення наші, і воскрес на оправданне наше.

5

¹ Оправдивши ся ж вірою, маємо мир з Богом через Господа нашого Ісуса Христа,

² через котрого й приступ одержали вірою в благодать сю, в котрій стоїмо і хвалимось упованням слави Божої.

³ Не тільки ж (се), а хвалимось і горем, знаючи, що горе робить терпінне,

⁴ терпінне ж досьвід, досьвід же надію,

⁵ надія ж не осоромлює, бо любов Божа вилилась у серця наші Духом сьвятим, даним нам.

⁶ Ще бо Христос, як були ми недужими, в свою пору за нечестивих умер.

⁷ Ледви бо за праведника хто вмре; хиба за благого може ще хто й одважитись умерти.

⁸ Являє ж свою любов до нас Бог (у тому), що як ще були ми грішниками, Христос за нас умер.

⁹ Много ж більше тепер, будши оправдані кровю Його, спасемось Ним од гніва.

¹⁰ Коли бо, ворогами будши, примирились ми з Богом смертю Сина Його, то много більше, примиривши ся, спасемось у житті Його.

11 Не тільки ж (се), а й хвалимось у Бозі Господем нашим Ісусом Христом, через котрого тепер примиренне прийняли.

12 Тим же то, як через одного чоловіка гріх у світ увійшов, а через гріх смерть, так і смерть у всіх людей увійшла (через того), в кому всі згрішили.

13 Бо (й) до закону гріх був у світі, та гріх не полічуєть ся, коли нема закону.

14 Тільки ж царювала смерть од Адама аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив по подобині переступу Адамового, котрий єсть образ будучого.

15 Та не так і дар, як прогрішенне. Коли бо через прогрішенне одного многі померли, то много більше благодать Божа і дар благодаттю одного чоловіка Ісуса Христа у многих наддостаткували.

16 І не таке даруванне, як (те що сталось) через одного согрішившого; суд бо з однієї (провини був) на осуд, дар же на оправданне з многих провин.

17 Бо, коли через провину одного смерть царювала через одного, много більше ті, хто прийняв наддостаток благодати і дар правди, царювати муть в життю одним Ісусом Христом.

18 Тим же оце, як через провину одного на всіх людей осуд, так і через праведність одного на всіх людей оправданне життя.

19 Яко бо через непокору одного чоловіка грішними зробились многі, так і покорою одного праведниками зроблять ся многі.

20 Закон же ввійшов, і намножилось гріха; де ж намножилось гріха, там ще більший наддостаток благодати,

21 щоб, як гріх царював у смерть, так і благодать царювала через правду у життє вічне Ісусом Христом, Господом нашим.

6

¹ Що ж скажемо? чи зостанемось у грісі, щоб благодать помножилась? Нехай не буде (так).

² Ми, що померли гріхом, як ще жити мем в йому?

³ Хиба не знаєте, що скільки нас у Христа Ісуса охрестилось, у смерть Його охрестились?

⁴ Бо погреблись ми з Ним через хрещення у смерть, щоб, як Христос устав із мертвих славою Отця, так і ми в обновленню життя ходили.

⁵ Коли бо ми з'єднані (з Ним) подобием смерти Його, то й (подобием) воскресення будемо,

⁶ знаючи, що давнього нашого чоловіка з Ним розп'ято, щоб зникло тіло гріховне, щоб не служити нам більш гріху.

⁷ Хто бо вмер, той визволивсь од гріха.

⁸ Коли ж ми вмерли з Христом, віруємо, що й жити мем з Ним,

⁹ знаючи, що Христос, уставши з мертвих, уже більш не вмере: смерть над Ним більш не панує.

¹⁰ Бо що вмер, за гріх вмер Він раз; а що живе, Богові живе.

¹¹ Так само й ви думайте, що ви мертві вже гріху, живі ж Богові, у Христі Ісусі, Господі нашим.

¹² Нехай же не царює гріх у смертному вашому тілі, так щоб коритись йому в похотях його;

¹³ ані оддавайте членів ваших гріху, (яко) знарядде неправді, а оддавайте себе Богові, яко з мертвих оживших, і члени ваші, (яко) знарядде правди, Богові.

¹⁴ Гріх бо над вами нехай не панує; не під законом бо ви, а під благодаттю.

¹⁵ Що ж? чи будемо грішити, що ми не під законом, а під благодаттю? Нехай не буде.

¹⁶ Хиба не знаєте, що кому оддаєте себе в слуги на

послух, того ви й слуги, кого слухаєте: чи то гріха на смерть, чи слухання на праведність?

¹⁷ Дяка ж Богові, що ви були слугами гріха, та послушали від серця тої науки, якій і піддалися.

¹⁸ Визволивши ся ж од гріха, зробились ви слугами правди.

¹⁹ Почоловічи глаголю ради немочи тіла вашого: як ви оддавали члени ваші в слуги нечистоті і беззаконню на беззаконне, так тепер оддайте члени ваші в слуги правді на свьятість.

²⁰ Коли бо ви були слугами гріха, вільні (нагі) були від праведності.

²¹ Який же тоді мали ви овощ з того, чого тепер соромитесь? кінець бо того — смерть.

²² Тепер же визволившись од гріха і ставшись слугами Богу, маєте овощ ваш на осьвяченне, кінець же — життє вічне.

²³ Плата бо за гріх смерть, даруванне ж Боже — життє вічне в Христї Ісусї, Господї нашїм.

7

¹ Хиба не знаєте, братте (знаючим бо закон глаголю), що закон панує над чоловіком, доки він жив?

² Бо мужня жона з живим мужем звязана законом; як же вмере муж її, тоді вона відзволена від мужа.

³ Тим же оце, як жив муж, перелюбницею звати меть ся, коли буде (жінкою) иншому чоловікові; коли ж умре муж її, вільна вона від закону, щоб не бути їй перелюбницею, хоч би була (жінкою) иншому чоловікові.

⁴ Оце ж, братте моє, і ви вмерли закону тілом Христовим, щоб бути вам Иншому, що встав із мертвих, щоб принесли ми овощ Богові.

⁵ Як були бо ми в тілі, страсти гріховні, що були через закон, орудували в членах наших, щоб приносити овоч смерті.

⁶ Тепер же ми відзволілись од закону умершого, котрим були держані, щоб служити нам (Богові) в обновленню духа, а не у ветхости писання.

⁷ Що ж скажемо? закон гріх? Нехай не буде так. Ні, я й не знав гріха, як тільки через закон, і жадови не відав би, коли б закон не сказав: Не жадай.

⁸ Гріх же, взявшись через заповідь, підняв у мені всяку жадову. Без закону бо гріх мертвий.

⁹ Я ж колись жив окроме закону; як же настала заповідь, гріх ожив, а я вмер.

¹⁰ І знайшов я, що заповідь, котра на життє, ся на смерть.

¹¹ Гріх бо, узявшись через заповідь, обманив мене, і нею вбив мене.

¹² Тим же оце закон сьвят, і заповідь сьвята, і праведна і добра.

¹³ Хиба ж добро принесло мені смерть? Нехай не буде так. Ні, гріх, щоб явив ся гріхом, добрим завдав мені смерть, щоб гріх був без міри грішен через заповідь.

¹⁴ Знаємо бо, що закон духовний, я ж тілесний, проданий під гріх.

¹⁵ Що бо роблю, не розумію; не що бо хочу, роблю, а що ненавиджу, те роблю.

¹⁶ Коли ж, чого не хочу, те роблю, то хвалю закон, що добрий.

¹⁷ Тепер же вже не я роблю се, а гріх, що домує в мені.

¹⁸ Знаю бо, що не живе в мені (се єсть в тілі моім), добре; бо хотінне є в мене, зробити ж що добре, не знаходжу (способу).

19 Бо доброго, що хочу, не роблю, а чого не хочу, лихого, те роблю.

20 Коли ж, чого не хочу, те роблю, то вже не я те роблю, а гріх, що домує в мені.

21 Оце ж знаходжу закон, що, коли хочу робити добре, передо мною лежить лихе.

22 Бо я кохаюсь у законі Божому по нутряному чоловікові,

23 бачу ж іншій закон у членах моїх, що воює проти закону ума мого і підневолює мене законові гріха, що в членах моїх.

24 Окаянний я чоловік! хто мене збавить од тіла смерти сієї?

25 Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Оце ж умом сам я служу закону Божому, тілом же закону гріховному.

8

1 Тим же то тепер нема ніякого осуду тим, що в Христі Ісусі не по тілу ходять, а по духу.

2 Закон бо духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закону гріха і від смерти.

3 Позаяк закон, ослаблений тілом, був безсилен, то Бог, піславши Сина свого в подобі тіла гріховного і ради гріха, осудив гріх у тілі,

4 щоб оправданне закону сповнилось в нас, которі не по тілу ходимо, а по духу.

5 Которі бо по тілу, ті думають про тілесне, которі ж по духу, — про духовне.

6 Думанне бо тілесне — смерть, а думанне духовне — життє і впокій.

7 Тим що думанне тілесне — ворогуванне проти Бога; законові бо Божому не корить ся, та й не може.

8 Хто бо по тілу, ті Богу вгодити не можуть.

⁹ Ви ж не по тілу, а в душі, коли тільки Дух Божий домує в вас. Коли ж хто Духа Христового не має, то сей не Його.

¹⁰ Коли ж Христос в вас, тоді тіло мертве для гріха, дух же живий ради праведности.

¹¹ Коли ж Дух Того, хто воскресив Ісуса з мертвих домує в вас, то Воскресивший Христа із мертвих оживить і смертні тіла ваші Духом своїм, що домує в вас.

¹² Тим же то, браттє, ми довжники не тілу, щоб по тілу жити.

¹³ Коли бо живете по тілу, то помрете; коли ж духом діла тілесні мертвите, будете живі.

¹⁴ Котрі бо Духом Божим водять ся, ті сини Божі.

¹⁵ Бо не прийняли ви духа неволі, знов на боязнь, а прийняли духа всиновлення, нимже покликуємо: Авва, Отче!

¹⁶ Сей самий Дух сьвідкує нашому духові, що ми діти Божі,

¹⁷ коли ж діти, то й наслідники, наслідники Божі, а спільні наслідники Христові, коли тільки з Ним страждемо, щоб з Ним і прославитись.

¹⁸ Думаю бо, що муки теперішнього часу недостойні слави, що має явитись в нас.

¹⁹ Бо дождиданне творива дожидає одкриття синів Божих.

²⁰ Суеті бо твориво підневолилось не по волі, а через підневолившого, в надії,

²¹ що й саме твориво визволить ся з неволі зотління на волю слави дітей Божих.

²² Знаємо бо, що все твориво вкупі стогне і мучить ся аж досі.

²³ Не тільки ж (воно), та й ми самі, первоплід духа маючи, й ми самі в собі стогнемо, ждучи всиновлення, избавлення тіла нашого.

24 Надією бо спаслись ми; надія ж видима не єсть надія; що бо хто бачить, чого й надіятись?

25 Коли ж надіємось, чого не бачимо, терпінням ждемо.

26 Так же само й Дух помагає нам в неможлих наших; про що бо молитись нам так, як треба, не знаємо, та сам Дух заступаєть ся за нас стогнанням невимовним.

27 Той же, хто вивідує серця, знає, яка думка в Духа; бо по Богу промовляє за святих.

28 Знаємо ж, що люблячим Бога, усе допомагає до доброго, котрі по постанові (Його) покликані;

29 бо котрих наперед узнав, тих наперед і призначив бути подобним образу Сина Його, щоб Він був первородним між многими братами.

30 А кого наперед призначив, тих і покликав; а кого прикликав, тих і оправдив, а кого оправдив, тих і прославив.

31 Що ж скажемо на се? Коли Бог за нас, хто на нас?

32 Він, що свого Сина не пощадив, а за всіх нас видав Його, хиба ж з Ним і всього нам не подарує?

33 Хто буде винуватити вибраних Божих? Бог же, той, що оправдує!

34 Хто ж се, що осуджує? (Та ж) Христос умер, ба й воскрес; Він і по правиці в Отця, Він і заступаєть ся за нас!

35 Хто нас розлучить од любови Христової? чи горе, чи тіснота, чи гоненне, чи голод, чи нагота, чи біда, чи меч?

36 Яко ж писано: задля тебе вбивають нас увесь день, полічено нас як овечок на заріз.

37 Та у всьому тому ми побіждаємо через Возлюбившого нас.

38 Упевнив ся бо я, що ні смерть, ні життє, ні ангели, ні князівства, ні сили, ні теперішнє, ні будуче,

39 ні висота, ні глибина, ні інше яке твориво не
возможе нас розлучити від любови Божої, що в Христї
Ісусї, Господї нашїм.

9

¹ Правду кажу в Христї, не обманюю, як свїдкує
менї (й) совість моя Духом свьятим,

² що великий менї смуток, і безустання болесть
серцю моему.

³ Бо я сам бажав би бути відлученим від Христа за
братів моїх, рїдних менї по тілу;

⁴ вони ж Ізраїльтяне, їх усиновленне, і слава, й
завїти, й даванне закону, й судженне, і обїтування;

⁵ їх і отці, з них і Христос по тілу, що над усїм Бог,
благословенний по віки. Амінь.

⁶ Не те ж воно, наче б слово Боже не сповнилось; бо
не всї ті, що від Ізраїля, сї Ізраїльтяне,

⁷ ані всї діти, тим що вони насїнне Авраамове; ні, в
Ісаакові (рече) назветь ся тобі насїнне.

⁸ Се есть: не діти тілесні, се діти Божї, а діти
обїтування полїчені в насїнне.

⁹ Слово бо обїтування таке: Пори сієї прийду, і буде
Сарї син.

¹⁰ Не тільки ж (се); а й Ревека, що почала за одним
разом од Ісаака, отця нашого;

¹¹ ще бо не родились, ані зробили нічого доброго
або лихого (щоб постанова Божа у вибранню
пробувала, не по ділам, а від Того, хто кличе),

¹² сказано їй, що більший служити ме меншому,

¹³ яко ж писано: Якова злюбив я, а Ісава зненавидїв.

¹⁴ Що ж скажемо? чи вже ж несправедливість у
Бога? Нехай не буде.

¹⁵ Глаголе бо Мойсейовї: Помилую, кого помилую,
і змилосерджуь, над ким змилосерджуь.

16 Тим же воно ні від того, хто хоче, ні від того, хто біжить, а від милуючого Бога.

17 Глаголе бо писанне й Фараонові: Що на се іменно підняв я тебе, щоб показати на тобі силу мою, і щоб звістилось імя моє по всій землі.

18 Тим же то, кого хоче, милує, а кого хоче, ожорсточує (окаменює).

19 Скажеш же мені: Чого ж іще й винуватить? хто встояв проти волі Його?

20 Хто ж се ти, чоловіче, що змагаєш ся з Богом? Хиба скаже зроблене тому, хто зробив його: Нащо зробив еси мене так?

21 Або не має власти ганчар над глиною, щоб з того самого місива зробити одну посудину на честь, а другу на нечесть?

22 Коли ж, хочючи Бог показати гнів свій, і явити силу свою, щадив у великому довготерпінню посуду гніва, наготовлені на погибель,

23 і щоб явити богацтво слави своєї на посудах милости, котрих наперед наготовив на славу,

24 як і над нами, котрих покликав не тільки з Жидів, та й з поган?

25 Як і в Осії глаголе: Назву немоїх людей людьми моїми, і неполюблену полюбленою.

26 І буде на місці, де сказано їм: Не мій ви народ, там назвуть ся синами Бога живого.

27 Ісаїя ж покликує про Ізраїля: Хоч би було число синів Ізраїлевих як пісок морський, останок (тільки) спасеть ся:

28 скінчивши бо слово, поскорить ся в правді; бо скоро слово зробить Господь на землі.

29 І яко ж прорік Ісаїя: Коли б Господь Саваот не оставив нам насіння, були б ми, як Содома, й уподобились би Гоморі.

³⁰ Що ж скажемо? Що погане, котрі не вганяли за праведністю, настигли праведність, праведність, що од віри;

³¹ Ізраїль же, вганяючи за праведністю, не настиг закону праведности.

³² Чому? Тому, що (шукали праведности) не од віри, а якби од учинків закону; спіткнулись бо на камінь спотикання.

³³ Яко ж писано: Ось кладу в Сіоні камінь спотикання і камінь поблазні, а всякий, хто вірує в Него, не осоромить ся.

10

¹ Браттє, бажанне мого серця і молитва (йде) до Бога за Ізраїля про спасенне.

² Сьвідкую бо їм, що ревність Божу мають, та не по розуму.

³ Не розуміючи бо праведності Божої, і шукаючи свою праведність поставити, праведності Божій не корили ся.

⁴ Кінець бо закону — Христос, на праведність кожному віруючому.

⁵ Мойсей пише про праведність, що від закону: що которий чоловік робити ме се, жити ме ним.

⁶ А та, що од віри, праведність, так говорить: Не кажи в серці твоїм: Хто зійде на небо? (се єсть: Христа звести додолу;)

⁷ або: Хто зійде в безодню? (се єсть: Христа з мертвих угору звести.)

⁸ А що ж глаголе (писаннє)? Близько тебе слово в устах твоїх і в серці твоїм, се єсть слово віри, що ми проповідуємо;

⁹ щоб, коли визнавати меш устами твоїми Господа Ісуса, і вірувати меш в серці твоїм, що Бог Його підняв з мертвих, ти спас ся.

10 Серцем бо віруєть ся на праведність, устами ж визнаєть ся на спасенне.

11 Глаголе бо писанне: Всяк, хто вірує в Него, не осоромить ся.

12 Бо нема ріжницї між Жидовином і Греком; Він бо Господь усіх, багатий для всіх, хто призиває Його.

13 Всяк бо, хто призове ім'я Господне, спасеть ся.

14 Як же призивати муть Того, в кого не увірували? як же вірувати муть, про кого не чули, як же чути муть без проповідуючого?

15 А як же проповідати муть, коли не будуть послані? яко ж писано: Що за красні ноги благовісткуючих впокій, благовісткуючих про добре?

16 Та не всі послушали благовістя. Ісаїя бо глаголе: Господи, хто увірував голосу нашому?

17 Тим же то віра (приходить) через слуханне, слуханне ж через слово Боже.

18 Тільки ж глаголю: Хиба вони не чули? Ні, по всій землі бо розійшов ся гомін їх і до кінців вселенної глаголи їх.

19 І ще питаю: Хиба не розумів Ізраїль? Первий Мойсей глаголе: Завдам вам зависти через (тих, що) не (єсть мій) нарід, народом безумним завдам жалю вам.

20 Ісаїя ж зосьміливсь і глаголе: Знайшли мене ті, що не шукали, об'явивсь я тим, що не питали про мене.

21 До Ізраїля ж глаголе: Увесь день простягав я руки мої до людей непокірних і суперечних.

11

1 Глаголю ж оце: Чи вже ж відопхнув Бог людей своїх? Нехай не буде! Бо й я Ізраїльтянин, із насіння Авраамового, із роду Беняминового.

² Не відопхнув Бог людей своїх, котрих перше знав. Хиба не відаєте, що про Ілию глаголе писанне? як він обертаєть ся до Бога проти Ізраїля, глаголючи:

³ Господи, пророки Твої повбивали, і жертівні Твої порозкидали; я zostавсь один, і шукають души моєї.

⁴ Що ж глаголе йому Божа відповідь? Зоставив я собі сім тисяч мужів, що не приклонили коліна перед Ваалом.

⁵ Оттак же і в теперішнім часі єсть останок по вибору благодаті.

⁶ Коли ж по благодаті, то не по ділам; ато благодать не була б уже більш благодаттю. Коли ж по ділам, то більш нема благодаті; ато діло не було б уже більш ділом.

⁷ Що ж? чого шукав Ізраїль, того не осяг, а вибір осяг, інші ж осліпли,

⁸ (яко ж писано: Дав їм Бог духа дрімоти; очі, щоб не бачили, й уші, щоб не чули) до днешнього дня.

⁹ І Давид глаголе: Нехай буде трапеза їх на сїть і на ловитву, і на поблазнь, і на відплату їм.

¹⁰ Нехай оморочать ся очі їх, щоб не бачили, і хребет їх завсїди зігнутий.

¹¹ Глаголю й питаю тепер: Чи вони спіткнулись, щоб (на завсїди) упали? Нехай не буде! їх-то упадком і спасенне поганам, щоб завдати їм зависти.

¹² Коли ж упадок їх багацтво сьвіту, і відпаденне їх багацтво поган, скільки ж більше повнота їх?

¹³ Вам бо, поганам, глаголю, на скільки я апостол поганам: Службу мою прославляю,

¹⁴ чи не завдам як зависти тілу моему, і не спасу которих із них.

¹⁵ Коли бо відкинутте їх примиренне сьвітові, що ж (буде) прийнятте, коли не житте з мертвих?

¹⁶ Коли ж росчина сьвята, то й заміс; і коли корінь

свят, то й вітте.

17 Коли ж деякі з віття відломилась, а ти, будши дикою оливиною, прищепивсь еси замість них, і спільником коріння і туку оливного зробивсь еси,

18 то не величай ся перед віттем. Коли ж величаєш ся, то (знай) не ти кореня носиш, а корінь тебе.

19 Ти ж кажеш: Відломилось вітте, щоб я прищепив ся.

20 Добре: невірою відломилась вони, ти ж вірою стоїш. Не носись високо, а бій ся.

21 Коли бо Бог природнього віття не пощадив, (гледі) що й тебе не пощадить.

22 Вбачай же благодать і непощадінне Боже: на тих, що відпали, непощадінне; на тебе ж благодать, коли пробувати меш у благодати; коли ж ні, то й ти будеш відтятий.

23 І вони ж, як не зостануть ся в невірстві, прищеплять ся; здоліє бо Бог знов прищепити їх.

24 Коли бо ти відтятий від оливини, дикої по природі, і проти природи прищеплений до доброї оливини, то як більш сі, що по природі прищеплять ся до своєї оливини.

25 Не хочу бо, щоб ви не відали тайни сієї, брати (щоб не були самі в собі мудрими), що осліпленне від часті Ізраїлеві стало ся, доки сповненне поган увійде.

26 І так увесь Ізраїль спасеть ся, яко ж писано: Прийде з Сіону Збавитель, і одверне безбожже від Якова;

27 і се їм од мене завіт, коли зниму гріхи їх.

28 По благовістю (вони) вороги задля вас; по вибранню ж полюблені задля отців.

29 Бо в даруваннях і покликанню Бог не каєть ся.

30 Бо, як і ви колись противились Богові, тепер же помилувані через непокору сих,

³¹ так і сі тепер противились, щоб через ваше помилування і їх помилувано.

³² Зачинив бо Бог усіх у непокору, щоб усіх помилувати.

³³ О, глибино багатства і премудрости і розуму Божого! як не довідомі присуди Його і не досліджені дороги Його!

³⁴ Хто бо зрозумів ум Господень? або хто порадником Йому був?

³⁵ або хто наперед дав Йому, щоб Він віддав йому?

³⁶ Бо з Него, і Ним, і в Него все. Єму слава на віки. Амінь.

12

¹ То ж благаю вас, браттє, щедротами Божими, представляйте тіла ваші (яко) жертву живу, сьвяту, угодну Богові; (се) розумне служення ваше.

² І не приладжуйтесь до віку сього, а переображуйтесь обновленнем ума вашого, щоб довідуватись, що воля Божа добра й угодна і звершена.

³ Глаголю бо благодаттю, даною менї, кожному між вами, щоб не думав більш про себе, ніж треба думати, а думав тверезо, як Бог кожному уділив міру віри.

⁴ Бо яко ж в одному тілі маємо многі члени, усі ж члени мають не одно діло,

⁵ так многі ми — одно тіло в Христї, по одному ж, один другому члени.

⁶ Маючи ж дарування по даній нам благодатї неоднакі: чи то пророцтво (то й пророкуймо) по мірі віри;

⁷ чи то служення (пильнуймо) в служенню; чи то навчає хто — в ученню;

⁸ чи то напomiнає хто — в напomiнанню; хто дає, (давай) у простоті; хто старшинує, (старшинуй) з пильністю; хто милосердує, (милосердуй) з радістю.

⁹ Любов (нехай буде) нелицемірна. Ненавидячи лихе, прихиляйтесь до доброго.

¹⁰ Братньою любовю (бувайте) один до одного ніжні; честю один одного більшим робіть;

¹¹ у роботі не лїниві; духом горючі, Господеві служачі;

¹² в надії веселі; в горю терпіливі; в молитві непереставаючі,

¹³ у потребилах сьвятих — подільчиві; до гостинності охочі.

¹⁴ Благословляйте тих, хто гонить вас; благословляйте, а не кленіть.

¹⁵ Радуйте ся з тими, хто радуєть ся, і плачте з тими, хто плаче.

¹⁶ Однаково один з одним думайте. Високо про себе не думайте, а до смиренних нахилийтесь. Не бувайте мудрі самі в себе.

¹⁷ Нікому злом за зло не оддавайте. Дбайте про добре перед усіма людьми.

¹⁸ Коли можна, скільки (се) од вас, з усіма людьми майте мир.

¹⁹ Не відомщайте за себе, любі, а давайте місце гніву (Божому), писано бо: Мені відомщенне, я віддам, глаголе Господь.

²⁰ Оце ж, коли голодує ворог твій, нагодуй його; коли жаждує, напій його; се бо роблячи, уголле огняне згребеш на голову його.

²¹ Не давай ся подужати злу, а подужуй зло добром.

13

¹ Усяка душа властям висшим нехай корить ся;

нема бо властї, коли не від Бога. Які ж є властї, від Бога вони настановлені.

² Тим же, хто противить ся властї, Божому повелінню противить ся; хто ж противить ся, ті собі осуд набувають.

³ Князі бо не добрим ділам страх, а лихим. Хочеш же не боятись властї? Добре роби, то й мати меш похвалу від неї.

⁴ Божий бо слуга він, тобі на добро. Коли ж лихе робиш, бій ся, бо не дармо меч носить; Божий бо слуга він, відомстител ь гнїва тому, хто робить лихе.

⁵ Тим же треба коритись не тільки ради гнїва (кари), та й ради совісти.

⁶ Того ж то й данину даєте; слуги бо Божі вони, що раз-у-раз того пильнують.

⁷ Оддавайте ж усїм, що треба: кому данину, данину; кому мито, мито; кому страх, страх; кому честь, честь.

⁸ Нікому ж нічим не задовжуйтесь, тільки любовю один одному; хто бо любить другого, закон сповнив.

⁹ Бо се: Не роби перелюбу, Не вбий, Не вкрадь, Не свідкуй криво, Не похотствуй, і коли (є) яка инша заповідь, у сему слові містить ся: Люби ближнього твого, як сам себе.

¹⁰ Любов ближньому зла не робить; тим любов — сповненне закону.

¹¹ Так (чинїть), знаючи пору, що вже час нам від сна встати; тепер бо ближче нас спасенне, ніж як ми увірували.

¹² Ніч минула, а день наближив ся; відложімо ж діла темряви, а одягнімось у зброю свїтла.

¹³ Яко в день нумо чесно ходити, не в прожорстві та пїянстві, не в любодїянні та розпустї, не в сварні та завистї.

¹⁴ Нї, одягніть ся Господом нашим Ісусом Христом, і не догоджуйте тілу в похотї.

14

¹ Знемогаючого ж у вірі приймайте не на розбіранне думок.

² Один вірує, (що можна) їсти все, а знемогаючий зілле (нехай) їсть.

³ Хто їсть, нехай тому, хто не їсть, не докоряє, а хто не їсть, нехай того, хто їсть, не осуджує; Бог бо його прийняв.

⁴ Ти хто еси, що судиш чужого слугу? своєму панові стоїть він, або падає. Устоїть же, бо здоліє Бог поставити його.

⁵ Інший шанує (один) день над (другий) день; інший же судить про всякий день (однаково). Кожен у своїй мислі нехай буде певен.

⁶ Хто вважає на день, Господеві вважає; і хто не вважає на день, Господеві не вважає. Хто їсть, Господеві їсть, бо дякує Богу; і хто не їсть, Господеві не їсть, та й дякує Богу.

⁷ Ніхто бо з нас собі не живе, і ніхто собі не вмирає.

⁸ Бо коли живемо, Господеві живемо; й коли вмираємо, Господеві вмираємо; то, чи живемо, чи вмираємо, ми Господні.

⁹ На се бо Христос і вмер, і воскрес, і ожив, щоб і над мертвими, й над живими панувати.

¹⁰ Ти ж чого судиш брата твого? або й ти, чого докоряєш брата твого? Усі бо станемо перед судищем Христовим.

¹¹ Писано бо: Як живу, глаголе Господь, що передо мною поклонить ся всяке колїно, і всякий язик визнавати ме Бога.

¹² Тим же кожен з нас за себе перелїк дасть Богу.

13 Оце ж більш один одного не осуджуймо, а лучше розсуджуйте, як би не класти спотикання брату, або поблазні.

14 Знаю я і впевнивсь у Христї Ісусї, що ніщо нескверне само собою; тільки, хто думає, що воно скверне, тому й скверне.

15 Коли ж через їжу брат твій сумує, то вже не по любови ходиш. Не погубляй їжею твоєю того, за кого Христос умер.

16 Нехай же не ганить ся ваше добре.

17 Бо царство Боже не їжа і питте, а правда, і впокій, і радощі в Дусї святім.

18 Хто бо в сьому служить Христу, той любий Богові і шануваний між людьми.

19 Тому ж отсе побиваймось за тим, що для впокою і для збудовання спільного.

20 Ради їжи не руйнуй діла Божого. Все чисте, тільки лихо чоловікові, що їсть із спотиканнем.

21 Добре не їсти м'ясива, ані пити вина, ні (такого), від чого брат твій спотикаєть ся або блазнить ся, або знемогає.

22 Ти маєш віру? май (її) собі перед Богом. Блажен, хто не осуджує себе в тому, що похваляє.

23 Хто ж сумнить ся, чи їсти, осудить ся, бо (їсть) не по вірі; все ж, що не по вірі, гріх.

15

1 Мусимо ми, сильні, немочі безсильних носити, а не собі догоджати.

2 Кожен бо з нас ближньому нехай догоджає, на добре, до збудовання.

3 Бо і Христос не собі годив, а яко ж писано: Зневага зневажаючих Тебе упала на мене.

⁴ Скільки бо перше написано, нам на науку написано, щоб через терпінне та утішенне (з) писання мали надію.

⁵ Бог же терпіння та утішення нехай дасть вам однаково думати між собою по Христу Ісусові,

⁶ щоб однодушно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа.

⁷ Тим же приймайте один одного, яко ж і Христос прийняв вас у славу Божу.

⁸ Глаголю ж, що Ісус Христос став ся слугою обрізання ради істини Божої, щоб ствердити обітовання отців,

⁹ а для поган — з милості, щоб прославляли Бога, яко ж писано: За се визнавати му Тебе між поганами й імени Твоєму співати му.

¹⁰ І знов глаголе: Звеселіть ся, погане, з людьми Його.

¹¹ І знов: Хваліть Господа, всі погане, і вихваляйте Його всі люде.

¹² І знов Ісаїя глаголе: Буде корінь Єссеїв, Той, що встане, владикувати над поганами; на Него погане вповати муть.

¹³ Бог же вповання нехай сповнить вас усякими радощами й упокоєм у вірі, щоб ви збагатились упованням, силою Духа сьвятого.

¹⁴ Впевнив ся ж і я сам про вас, братте моє, що й самі ви повні добрости, повні всякого знання, і зможете один одного навчати.

¹⁵ Сьміліще ж написав я вам, братте моє, трохи, яко нагадуючи вам по благодаті, даній мені від Бога,

¹⁶ щоб бути мені служителем Ісус-Христовим між поганами, сьвято проповідуючи благовісте Боже, щоб приношенне від поган було приятне і осьвящене Духом сьвятим.

17 Маю оце похвалу через Христа Ісуса в Божих речах.

18 Не сьмію бо глаголати про таке, чого не вдіяв Христос через мене на послух поган, словом і ділом,

19 силою ознак і чудес, силою Духа Божого; так що я від Єрусалиму і кругом аж до Ілирика сповнив благовісте Христове.

20 Так силкувавсь я благовістити, не де іменував ся Христос, щоб на чужій основині не будувати,

21 а яко ж писано: Кому не звіщено про Него, побачать, і котрі не чули, зрозуміють.

22 Тим же й був я з'упинений не раз, прийти до вас.

23 Тепер же, більш не маючи місця в сих країнах, бажанне ж маючи прийти до вас од многих літ,

24 як пійду в Іспанію, прийду до вас; сподіваюсь бо, проходячи, бачити вас, і що ви мене проведете туди, як перш вами трохи навтішаюсь.

25 Тепер же йду в Єрусалим, служити сьвятим.

26 Зволили бо Македонці та Ахайці уділити дещо вбогим сьвятим, що в Єрусалимі.

27 Зволили, та й винні їм. Коли бо в духовному їх спільниками стали погане, то повинні в тілесному послужити їм.

28 Се ж скінчивши й запечатавши (оддавши) їм овоц сей, пійду через вас в Іспанію.

29 Знаю ж, що прийшовши до вас, в повні благословення благовістя Христового прийду.

30 Благаю ж вас, браттє, Господом нашим Ісусом Христом і любовю Духа, помагайте мені молитвами за мене до Бога,

31 щоб збавитись мені від непокірних в Юдеї, і щоб служба моя в Єрусалимі приятна була сьвятим,

32 щоб з радістю прийшов до вас волею Божою, та й покрепив ся з вами.

33 Бог же впокою з усіма вами. Амінь.

16

¹ Поручаю ж вам Фиву, сестру нашу, служительку церкви, що в Кенхреях,

² щоб прийняли її в Господі, як личить сьвятим, і помагали їй, в якому ділі вас потребувати ме; бо вона була заступницею многим, і самому мені.

³ Вітайте Прискилу та Аквилу, помічників моїх у Христі Ісусі,

⁴ (котрі за мою душу шию свою клали, й котрим не тільки я дякую, та і всі церкви поган,) і домашню їх церкву.

⁵ Вітайте Епенета, любого мого, котрий єсть первоплід Ахаї для Христа.

⁶ Вітайте Марию, що трудилась багато для нас.

⁷ Вітайте Андроника та Юнія, родину мою і товаришів неволі моєї; вони значні між апостолами, і перше мене увірували в Христа.

⁸ Вітайте Амплия, любого мого в Господі.

⁹ Вітайте Урбана, помічника нашого в Христі, і Стахия, любого мені.

¹⁰ Вітайте Апелеса, вірного в Христі. Вітайте Аристовулових.

¹¹ Вітайте Іродиона, родину мою. Вітайте з Наркисових, которі в Господі.

¹² Вітайте Трифену й Трифосу, що трудять ся в Господі, вітайте Персиду любу, що багато трудилась в Господі.

¹³ Вітайте Руфа, вибраного в Господі, і матір його й мою.

¹⁴ Вітайте Асинкрита, Флегонта, Єрма, Патрова, Єрмия і інших з ними братів.

¹⁵ Вітайте Филолога й Юлию, Нерая і сестру його, і Олимпана, і всіх сьвятих з ними.

16 Витайте один одного цілуванням сьвятим. Витають вас церкви Христові.

17 Благаю ж вас, браттє, остерегайтесь тих, що роблять незгоду та поблазні проти науки, котрої ви навчились, і вхилийтесь од них.

18 Бо такі Господеві нашому Ісусу Христу не служять, а своєму череву; і ласкавими словами та благословенням обманюють серця нелукавих.

19 Бо слухняність ваша до всіх дійшла; тим я радуюсь вами, хочу ж, щоб були мудрі на добре, а неприступні на лихе.

20 Бог же впокою розітре сатану під ногами вашими незабаром. Благодать Господа нашого Ісуса Христа з вами. Амінь.

21 Витає вас Тимотей, помічник мій, та Лукий, та Ясон, та Сосипатр, родина моя.

22 Витаю вас у Господі я Тертій, що написав посланне се.

23 Витає вас Гай, гостинник мій і всієї церкви. Витає вас Єраст, доморядник городський, і Кварт брат.

24 Благодать Господа нашого Ісуса Христа з усіма вами. Амінь.

25 Тому ж, що може вас утвердити по благовістю моему і проповіданню Ісус-Христовому, по відкриттю тайни від часів вічних умовчаної,

26 тепер же обявленої, і через писання пророчеські, по повелінню вічного Бога, на послуханне віри, усім народам звіщеної, —

27 єдиному премудрому Богові, через Ісуса Христа, котрому слава на віки. Амінь.

Писане до Римлян з Коринту через Фиву, служительку церкви в Кенхреях.

Біблія в пер. П.Куліша та І.Пулюя, 1905
The Holy Bible in Ukrainian, translated by P. Kulish
and I. Pulyu in 1905

Public Domain

Language: Українська (Ukrainian)

Translation by: Panteleimon Kulish

Contributor: Ivan Semenovych Nechui-Levytsky, Ivan Pavlovych Pulyj

Повідомте про помилки тут: <https://forms.gle/PAo2uKZqCNnoZGDe7>

2025-01-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files
dated 15 May 2025

1d4fcb6c-e42a-5d5b-a622-85571c976358